



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita Patris Gonzali Sylveriae, Societatis Iesv Sacerdotis

Godinho, Nicolao

Coloniae Agrippinae, 1616

Regis Monomotapæ potentia, gubernandi ratio, gentis mores, & huiusmodi
alia. Cap. X.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44032

*Regis Monomotapæ potentia, gubernandi ratio,
gentis mores, & huiusmodi
alia.*

CAP. X.

Monomotapa regiae urbis nomen est, ab ea in totam regionem derivatum, cuiusmodi in orbe multa; in Italia Neapolis; in Hispania Tole- tum: Carpentanorum, Legio: Valentia: & alia di- versis locis complura. De Monomotapæ regione ni- hil omnino veteres, aut geographi, aut historici scripsere. Ptolemæi enim tabulas ab oriente termi- navit Prasum promontorium, quod nunc Mozam- bicum est; ab occidente Hippodramus, quod alterum est promontorium, proximum illi Africæ monti, quem Lusitani inventores, ferram lioam, hoc est, montem Leanam vocauerunt; & quidem harum rerum periti illum esse credunt, quem Deorum rhedam, antiqui Græci dixerunt. Hæc, de qua nunc agimus, Aethiopia tribus clauditur lateribus. Primum à monte Leana, secundum oram maritimam ad bonæ spei promontorium excurrit. Inde secundum usque ad promontorium Prasum, seu Mozambicum. Ter- tium rursus à Prasum per interiores terræ partes ad Leanam usque protenditur. Ex quo planè manife- stum est, novam hanc Aethiopiam ad nullam per- tinere earum quatuor, de quibus in antiquis lite- rarum monumentis memoria reperitur. Namque ab illis omnibus longè differt: ab Asiatica in primis, quam Madianiticam terram sacra volumina appel- lant: deinde ab ea, quæ est supra Aegyptum, & Abassinos continet: tum ab interiori Aethiopia, quæ magna ex parte Zamzibar est: denique ab illa, quæ in interiori Libya Hesperij Aethiopes incolunt.

Qua-

Quatuor igitur Aethiopiis, veteri seculo à Græcis vel Latinis scriptoribus cognitæ, addēda quinta est à Lusitanis inuenta; ad cuius Occidentem plagam regna sunt Congi, Angolæ, & alia ad Guineam pertinentia: ad Orientem vastissima hæc Monomotapæ regio, septingentis, vel, ut alij malunt, octingētis in orbem contenta leucis, longè latèque porrigitur. Eius Imperatori præter populos Mongazes, qui regibus carent, & Fumos habent rectores, multi alij circum populi ac reges beneficiario iure tributa pendunt. Pendebat etiam olim Sofalæ Rex, sed post Lusitanorum aduentum ab eo onere exemptus. Plurimum autem valet opibus & copiis, facilique delectu centum hominum millia ad pugnandum exponit. Habet in sui custodiam electa de gente triginta Castrum millia. Hi regiam circum urbem per vicus dispositi, & in omnem euentum prompti atque expediti. Mocomoëgi parent, id nomen officij est, alij Zonum vocant, quod sonat Regni portis præfectum, quasi ad regni aditus semper excubet, ne quid aduersi ingrediatur. Quo tempore Monomotapam Gonzalus subiit, penes Antonium Goiadam Lusitanum hominem, Regi carissimum, hoc munus erat. Vexilla, quibus est in exercitu usus, non ex serico, aut lino, vllove panni genere confecta & figuris depicta, ut apud nos hastilia, sunt summo in culmine affixas habentia diuersas animalium formas, opere cælato. Nam ut veteres Romani Aquilam, Carthaginienses Draconem, & aliæ olim nationes alias ferebant animantes; ita singuli Castrum duces propria habent cælati generis insignia, Elephantum hic, bouem ille, alius leonem, crocodilum alius; hisque ex signis & nominantur in bello, & inui-

cem distinguuntur. Vita militaris communis omnibus, & in primis grata. Ab infidiis & cæteris belli stratagematis valdè abhorrent. In congressibus campo vtuntur aperto, & primam plerumque lucem opperiantur. Hostium enim castra noctu aggredi, ignominiosum putant. Arma habent, non quibus corpora ab ictu tutentur, sed tantum quibus lædant hostes. Armorum verò quatuor illis genera, quibus non singuli singulis, sed singuli omnibus instructi, ad bellum procedunt; arcum in primis vnusquisque fert, & pharetram cum sagittis: deinde frameas & missilia quædam, quæ iaculari facile possit: tum accinctum ad femur gladium lignea inclusum vagina: postremò sudem egregiè dilatam, & ad feriendum peraccommodam, quam, cum decertat, vltimò expedit si opus est. Regio partim suo pte ingenio, partim habitantium inertia magna ex parte frugum parca. Atque inde fit, vt quamuis Cafres nihil ferè ad esum reputent inutile, omnique vesci immunditia sint assueti, ob comæatus tamen inopiam duos aut tres dies eodem in loco sub armis vix esse possint; sed alias subinde atque alias quærere sedes oporteat, in quibus aliquid habeant, quo ali queant. Quocunque verò accedunt, nihil omnino ibi, non terrestria & foeda animalcula, non herbas, non ipsa arborum folia relinquunt; hocusiarum more quidquid viride siue in planta, siue in solo reperiunt, summa aviditate vorant. Oblongo, & malè texto gossipio atque in modum crucis ad pectus conformato ita se tegunt, vt plerasque corporis partes relinquunt nudas. Vxores emunt, & quò quisque ditior, eò plures habet; iisque in agris colendis, cæterisque in rebus

rebus tanquam mancipijs vtuntur. Quæ circa igno-
 rationem numinis, animorum interitum, contem-
 ptum virtutum, aliaque generis eiusdem de Ton-
 gensibus diximus, ea omnia cum istis sunt commu-
 nia. Tantum nasci hominem & mori norūt, id quod
 vident, quem in finem nascatur, quò animus post
 mortem tendat, quibus in hac vita operibus debeat
 exerceri prorsus ignorant. Gallinam & arietem ha-
 bent inter esculenta; vtrumque animal inte-
 grum ac sine veru imponunt igni, & torrent,
 tostumque edunt, nulla parte detracta, sed cinere
 tantummodo excusso. Vinum bibunt expressum è
 milio, & alio legumine hîc ignoto. Nachenim vo-
 cant, figura & quantitate sinapis grano haud mul-
 tum absimile. Vix potest quidquam his Casribus cõ-
 cipi magis rude & incultum. Nullam per tot sæcu-
 la, neque ipsi per se artem inuenêre, neque ab alijs
 inuentam accepêre. Eadê semper apud illos indu-
 menta, ijdem cibi, & eodem modo parati; eadem
 construendi ex culmo tuguria, & casas ratio, ijdem
 denique mores atque eadem foeda & inueterata
 barbaries. Mirum in modum inuidi sunt. Si quis for-
 têt, quia maiorem vel in colenda terra, vel in
 pascendo grege adhibuit diligentiam, plus cæ-
 teris aut fructuum colligit, aut pecoris ha-
 bet, in summam aliorum incurrit inuidiam.
 Aiunt enim illud veneficio, non industriæ tribuen-
 dum. Aliquando meliore aliorum sorte adeo offen-
 duntur, vt conspiratione facta ipsos trucidant. Hoc
 verò vt faciant non aliud opus, nisi vt ipsis veniat
 in mentem. Vix de futuro cogitant, & à formicis fe-
 rè superantur, quæ in hyemem pabulum æstate pro-
 uident. Si quid isti habent, totum id statim consu-
 munt, & ipsi postea fame consumuntur. Boues ha-

bent & bubalos, sed ob inertiam otiosos esse sinunt. Cum annis superioribus Franciscus Barretus conductis Senam plaustris boues iussit imponi, ut aedificandae arci coementa importaret; cumque Lusitanorum alij bouum, bubalorumq; ministerio terram aratro proscinderent, adeo visa res Castribus noua, ut magnus eorum ad spectandum factus sit concursus, magnaq; ipsos tenuerit admiratio. Quin etiam obseruatum a nostris est, sic illud inuentum fuisse ab ijs barbaris exceptum, ut in conditis corporis gestibus, risu, cachinnis significarint re esse a communi hominum sensu alienam. Ipsi ferramento breui versant terram, moxq; in fossulas demittunt sementem, & rursus terram contegunt. Negant experti messem fore abundantiosem, si altius semina iaciantur. Hac illis ratio quod nimis aridum terrenum sit, & pluuiam in partibus ab ora maritima remotis adeo raram ac modicam, ut alere augereque fruges nos sufficiant: rores contra serena nocte assidui & copiosi; qui tamen intimam in terram non penetrant, ideoquo suppeditare nequeunt alimentum primis segetum radicibus, si ab extrema soli superficie longe absint. Ut igitur coelesti humore semina nutriatur, eo loco sint oportet, quo penetrare roris liquor possit. Volucrum & ferarum ingens copia. Vix a nostris differunt quadrupedia. In volatilibus differentia non modica. Elephantum hic numero & magnitudine quosuis alios superant. Propter carnes & ebur multa eorum millia annis singulis in viarum angustijs intercepta a venatoribus occiduntur. Saltus ac syluae tigribus abundans & leonibus. Hi nulla re Indicis ab similes; illi veritate & velocitate cedunt Malacensisibus. Tota ferè regio auri & argenti feracissima est. Multo vtriusq; metalli maior propè Bocuttum & Mosapam

sapam copia. Hæc emporia sunt nõ longè à Mazauo
 flumine, quorũ illud quadraginta aut quinquaginta
 leucis à Tete vico, de quo suprà dixi, distitum est. In
 immensam vastitatem mons propè excurrit, nomine
 Fura, in quo ferunt veterem illam Sabæ reginam,
 quæ ad explorandam Salomonis sapientiam à fini-
 bus terræ Hierosolymam profecta est, camelos au-
 ro onerasse. Cõstat tam longè lateq; diffundi terrã,
 in qua aurifodinæ sunt, leucas amplius ducentas
 quinquaginta contineat longitudinis & vastissi-
 mum latitudinis spatium. Tanta autè naturæ vi illis
 in locis hoc metallum erumpit, vt fidem superet.
 Nã in ipsa terræ superficie plura auri frusta reper-
 ta, quorum quædam quatuor, alia plura, alia pau-
 ciora aureorũ nummũm millia pependere. Depre-
 hensæ quoque intra ipsos arborum truncos auri ve-
 næ, ex attracto ab ramis humore inibi ortæ. Lapidinæ
 præterea pars quædam non admodum magna,
 à Fura monte excisa quadringenta aureorum millia
 breui exiguoq; labore fudit. Argenti fodinæ, quas
 Achiconæ appellant incolæ, plurimæ etiã & maxi-
 mæ, aurifodinis conterminæ, perq; Zambazã fluui-
 um, æquo ac plano solo longissimi porriguntur.
 Duo dicuntur esse Monomotapæ Imperatoris insi-
 gnia; vnum pala est cũ eburneo manubrio, quam in-
 star ensis ad latus accinctam gestat, vt agriculturam
 subditis commendet, veluti rē humanæ vitæ maxi-
 mē necessariã: alterũ duæ framæ sunt, quibus se &
 malorum vltorem, & defensorem bonorũ profite-
 tur. Ignem renouat annis singulis, quem regno toto
 distributum iri vult. Eius rei administri sunt magna-
 res, quibus distribuendi cura commissa. Hos adeunt,
 qui nouum ignem quærunt. Si quis verò quærere
 negligat, læsæ maiestatis reus efficitur. Cũ Rex
 bibit

bibit, tussit, sternuit, qui adsunt ingenti clamore concepta proferunt verba, quibus ipsi benè precantur; idem praestant qui foris sunt; auditis prioribus sequuntur reliqui tota in vrbe, in qua immensa quaedam totius populi summo cum strepitu attollitur acclamatio, & bibisse Rex, aut tussisse, aut sternuisse ea significatione cognoscitur. Flectere aiunt genua, qui quidquam ipsi ministrant. Generatim omnibus vetitum, eius interius cubiculum ingredi, nisi vel sit Rex, vel ex regijs aliquis. Aliquantulum distare oportet ceteros qui cum eo colloquuntur. Nec quicumquam prorsus, quacumque excellat dignitate, ad alloquendum accedit, quin sibi prius calceos detrahat, si calceatus sit. Hæc regionis natura, hi regis & gentis mores.

*Monomotapa Regem, Reginam, Regis matrem,
& alios regni primores Gonzalus
baptizat.*

C A P. X I.

VBI Gonzalus Monomotapæ urbem tetigit, eiusque aduentus Rex certior factus est, cum iam antea ex Lusitanis mercatoribus ibi commorantibus de illius sanctimonia & nobilitate multa audiisset; confestim misit, qui verbis eum amicis, donisque liberaliter exciperet. Legatum egit Antonius Caiadus. Is regis nomine Patrem salutavit, & ingens auri pondus, boues permultos, nonnullosque ad quotidiana ministeria famulos obtulit. Gonzalus per eundem Caiadum debitas Regi gratias agens, munera hisce cum verbis intacta remisit. Quodnam genus auri, quasue huc diuitias quæsitum
vene-